

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Régészeti szakterületi rész

Tényő, 02/7 és 02/141 hrsz.-okon tervezett telekalakítás és lakóterület-fejlesztés

A tanulmány tárgya:

Tényő déli külterületén, a Petőfi utca és a Sósos-ér (vagy Sós-ér) közötti területen, a 02/7 és 02/141 hrsz-ú ingatlanokon telekalakítást és lakóterület-fejlesztést terveznek. A jelen tanulmányban folytatott régészeti vizsgálat csupán a fent jelölt, szűk területre és annak a régészeti örökségére terjed ki, nevezetesen a 02/7 és a 02/141 (korábban 02/102) helyrajzi számokra.

A tanulmányt a "szerzői jogról" szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, régészeti lelőhelyre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a 17/2002 (VI. 21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001 (III. 27.) Kormányrendelet szabályai szerint történhet.

Törvényi környezet:

A régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

1997. évi CXL. törvény - a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

149/2000. (VIII. 31.) Kormányrendelet - a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről

2001. évi LXIV. törvény - a kulturális örökség védelméről

191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet - az örökségvédelmi bírságról

14/2010. (XI. 25.) NEFMI rendelet - a kulturális javak kiviteli engedélyezéséről

303/2011. (XII. 23.) Kormányrendelet - a történelmi emlékhelyekről

2012. évi CLII. törvény - a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról

2012. évi CXCI. törvény - a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos egyes törvények módosításáról

45/2012. (XI. 30.) EMMI rendelet - a kulturális javakkal kapcsolatos hatósági eljárásra vonatkozó szabályokról

439/2013. (XI.20.) Kormányrendelet - a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről

199/2014. (VIII. 1.) Kormányrendelet - a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központról

2014. évi CVI. törvény - a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és az azzal összefüggő törvények módosításáról

39/2015. (III. 11.) Kormányrendelet - a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról

13/2015. (III. 11.) MvM rendelet - a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálójára anyagi elismerésének részletes szabályairól

A 2001. évi LXIV. törvény és végrehajtási rendeletei alapján a régészeti területeket három kategóriába lehet besorolni:

1. fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek
2. nyilvántartott régészeti lelőhelyek
3. régészeti érdekű területek.

A 2001. évi LXIV. törvény és végrehajtási rendeletei alapján a régészeti területeket három kategóriába lehet besorolni:

1. fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek
2. nyilvántartott régészeti lelőhelyek
3. régészeti érdekű területek.

1. Védett régészeti lelőhelyek esetében:

A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni. Kiemelten védett az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír. Fokozottan védett az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti. (2001. évi LXIV. tv. 13. §)

2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében:

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek általános védelem alatt állnak (2001. évi LXIV. tv. 11. §). A régészeti lelőhelyeket - a fenntartható használat elvének figyelembevételével - csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak (2001. évi LXIV. tv. 9. §).

A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban és eredeti összefüggéseikben kell megőrizni. A földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal a régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. A régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti feltárások költségeit - a mentő

feltárás kivételével - annak kell fedeznie, akinek érdekében a feltárás szükségessé vált. (2001. évi LXIV. tv. 10. és 19. §)

A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást (régészeti megfigyelést, próbafeltárást vagy teljes területű feltárást) kell végezni. (2001. évi LXIV. tv. 22. § (1) bekezdés)

Régészeti megfigyelést kell előírni, ha a tervezett tevékenység nem vagy csak csekély mértékben érinti a nyilvántartott régészeti lelőhelyet és a régészeti örökség elemeit, továbbá ha a régészeti örökségi elemek előfordulása szórványos, vagy ha a beruházással kapcsolatos földmunka mélysége nem éri el a régészeti örökségi elemek jelentkezési szintjét, vagy a régészeti lelőhely korábbi bolygatása esetén. Próbafeltárást kell előírni, ha előzetes régészeti dokumentáció nem áll rendelkezésre, vagy annak készítéséhez nem végeztek próbafeltárást, valamint, ha földkiemeléssel nem járó alapozási technikával tervezett beruházás valósul meg, illetve ha a nyilvántartott régészeti lelőhely jellege, intenzitása, térbeli kiterjedése vagy rétegsora nem ismert.

Teljes területű feltárást kell előírni, ha a beruházással érintett lelőhely vagy lelőhelyrész hazánk múltjának nagyjelentőségű, egyedi vagy pótolhatatlan forrása, vagy ha a beruházás történeti városmag területén valósul meg. (2001. évi LXIV. tv. 22. § (3) bekezdés)

Régészeti feltárás feltárási engedély alapján végezhető. Az engedélyt a fővárosi és a megyei kormányhivatalok (a továbbiakban: *hatóság*) adják ki. A régészeti feltárásra vonatkozó szerződést a beruházónak a feltárásra jogosult intézménnyel kell megkötnie. (2001. évi LXIV. tv. 20. § (1) és (2) bek.; 2001. évi LXIV. tv. 22. § (5-10) bek.; 1997. évi CXL. tv. 45/A §; 39/2015. (III. 11.) Korm.rendelet 4-5. §).

Az engedélyezési eljárás miatt célszerű már a tervezés előtt a hatóság előzetes nyilatkozatát kérni, hogy az adott beruházáshoz, hasznosításhoz (pl. építkezés, művelési ág változtatása, halastó kialakítása, stb.) hozzá fognak-e járulni, s ha igen, akkor milyen feltételekkel. Így a később megvalósíthatatlannak minősülő fölösleges tervezés, illetve a feltárás miatt történő nem várt időbeli csúszás és költségnövekedés kiküszöbölhető vagy előre kalkulálható lesz. (2001. évi LXIV. tv. 65. § (1) bekezdés)

A régészeti lelőhelyben vagy a leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése büntetendő cselekmény (BTK hatálya alá esik), továbbá örökségvédelmi bírság kirovását eredményezi (2001. évi LXIV. tv. 82-85. §).

3. Régészeti érdekű területek, továbbá valamely tevékenység során bárhol újonnan észlelt régészeti lelőhely előkerülése esetében.

Régészeti érdekű területnek számít minden olyan területrész, ahol régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. E területekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a beruházás során nem várt módon előkerülő régészeti leletekkel és objektumokkal fedett területekre. (2001. évi LXIV. tv. 7. § 29. pont)

Amennyiben régészeti feltáráson kívül régészeti emlék vagy lelet kerül elő, a felfedező (a munka felelős vezetője), az ingatlan tulajdonosa, az építtető vagy a kivitelező köteles az általa folytatott tevékenységet azonnal abbahagyni és a jegyző útján a

hatóságnak azt haladéktalanul bejelenteni, amely arról haladéktalanul tájékoztatja a mentő feltárás elvégzésére jogosult intézmény, valamint a tevékenységet szüneteltetni, továbbá a helyszín és a lelet őrzéséről - a felelős őrzés szabályai szerint - a feltárásra jogosult intézmény intézkedéséig gondoskodni. (2001. évi LXIV. tv. 24. §)

A korábban ismeretlen, régészeti nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhely, illetve lelet feltáráson kívüli felfedezője vagy bejelentője anyagi elismerésben részesíthető. (2001. évi LXIV. tv. 26. §)

Az örökségvédelmi hatástanulmányról

Kötelező az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítése a település fejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Amennyiben a fejlesztési koncepció készítésekor nem készült vagy a rendezés alá vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni. Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket. (2001. évi LXIV. tv. 85/A. § (1-2) bek.; 39/2015. (III. 11.) Korm.rendelet 68-69. §).

A készítendő hatástanulmányok tartalmi követelményeit részletesen tartalmazza a 39/2015. (III. 11.) Korm.rendelet 12. melléklete. Ugyanezen rendelet 69. §-a értelmében a hatástanulmány elkészítésére jogosult:

- a) az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő,
- b) az örökségvédelmi hatástanulmány műemléki szakterületi munkarésze vonatkozásában az idézett kormányrendelet szerint műemléki terület műemléki érték dokumentálása szakterületen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő vagy az, aki a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta elkészítésére egyébként jogosultsággal bír.

A hatástanulmány készítőjének nyilatkoznia kell arról, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy a hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezik.

1) Vizsgálat (értékelés):

a) Történeti leírás, régészeti örökség:

1. 1. Történeti források

Tényő történetét a korai Árpád-kortól környezetéhez képest viszonylag jól adatolhatjuk. Az Árpád-korban a szentmártoni apátság (Pannonhalma) és a zselicszentjakabi apát mellett világi birtokosai is voltak: Győr nembeli nemesek és Szolgagyőr vára. 1061-ből ismert a zselici apát szőlőbirtoklása. A korszak végére lényegében a teljes település a szentmártoni apátság birtokává vált, ezzel együtt eltűnt a forrásokból Tényő mellett, Apáti falu említése, (minden bizonnyal a szentmártoni birtokosról elnevezett településrész), ami az egységes birtoklás mellett a falu gyarapodását és összeolvadását mutathatja a korszak végére. Tényő szerepelt a nevezetes Albeus-féle összeírásban is, melyből viszonylag népesebb településre (25 család) és a környékre jellemző a foglalkozási szerkezetre (jelentős szőlőtermesztő és feldolgozó település ennek megfelelő mesterségekkel a szokásos agrártevékenységen túl) találunk adatokat.

A XV. század végén - XVI. század elején átmenetig királyi birtok volt, majd visszaszállt a pannonhalmi apátságra.

A XVI. sz.-ban. birtokolt Berzencei Bornemissza János budai várnagy is a településen, valamint szarvaskendi és óvári Sibrik Oszvald szintén ismert a birtokosok között. 1617-ben és 1619-ben adóösszeírásban nincs nyoma, a század során előforduló Thy-nen puszta nevéből is a török pusztítás nagyságrendjére következtethetünk.

1715-ben a pannonhalmi apátság bejelenti, hogy Tényőt újratelepíti és a betelepülőket háromévi kedvezményben részesíti. 1768-ban már 19 jobbágy és 194 zsellér élt a településen. A falu temploma 1753-ban épült Sárllós Boldogasszony tiszteletére.

A középkori Tényő falu nagy valószínűséggel a mai település helyén állhatott, erre vonatkozóan azonban még nincsenek egyértelmű régészeti adataink.

Említést érdemel, hogy az írott források szólnak egy *Répás* nevű faluról, amely Tényőtől délre feküdt, nagy valószínűséggel Tényő mai közigazgatási határai között. Répás a zsámbéki premontrei prépostság birtokai közé tartozott. A falu régészeti emlékei egyelőre nem ismertek, illetve minden kétséget kizáróan nem azonosíthatóak.

1. 2. Történeti szakirodalom

Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. II. Budapest, 1987. 638.

Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában III. Bp., 1897. 561.

Lengyel Alfréd: Pusztult falvak, eltűnt helynevek Győr megyében (1000-1711) Győr, 1944. 86.

A Pannonhalmi Szent Benedek-Rend története. I-XII/B. Szerk.: Erdélyi László-Sörös Pongrác. Budapest, 1902-1916.

Vályi András: Magyarországnek leírása. Budae, 1796. II. .

Fényes Elek: Magyarországnek és a hozzákapcsolt tartományoknak mostani állapotja statisztikai és geographiai tekintetben. II. Pest, 1851. .

Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Harmadik kiadás. Budapest, 1983. 638.

Sáry István-Tuba László: Tényő. In: Győr-Moson-Sopron megye települései. Szerk.: Tuba László. Győr, 1994. 210.

Győr megye és a város egyetemes leírása. Szerk.: Fehér Ipoly. Budapest, 1874.

Solymosi László: Albeus mester összeírása és a pannonhalmi apátság tatárjárás előtti birtokállománya. Mons Sacer 996-1996. Pannonhalma 1000 éve I. Szerk.: Takács Imre. Pannonhalma, 1996. 515-527.

Horváth József: A monostorkörnyék falvainak mindennapjai a 16-17. században. Uo. II. 25-38.

2. Régészeti lelőhelyek

A vizsgált területen és környezetében korábban Takács Károly végzett terepbejárást, más régészeti tevékenység (megelőző feltárás, régészeti adatgyűjtés, helyszíni szemle, stb.) nem történt még ez idáig. A terület azonban terepbejárásra alkalmas, egyúttal „műszeres lelőhely-felderítésre” is (légifotó, fémkereső) megfelelőnek mutatkozik, igaz korlátozott mértékben.

Mindezeknek köszönhetően a vizsgált területen nyilvántartott régészeti lelőhely ismert már jelen hatástanulmány megírása előtt is, s ezen lelőhelyre vonatkozó ismereteink bővítését illetve újabb örökségi elemek előkerülését igyekeztük elvégezni és összegyűjteni.

(Az adatgyűjtés alkalmával nem csak a nyilvántartott, nyilvántartási számmal ellátott lelőhelyet igyekeztünk pontosítani, de, esetleges újabb lelet-előfordulásokat is megkíséreltük számba venni, a lelőhely határait pontosítani).

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek a vizsgált területen:

Kölesföldi-dűlő III. (azonosító: 53079)

A Sósos-ér keleti partján húzódó kis dombon római kerámiák előkerülése alapozta meg a régészeti lelőhely nyilvántartásba vételét.

A tervezési területen kívül eső, de közvetlen környezetében fekvő régészeti lelőhelyek:

53095- *Kölesföldi-dűlő*: őskori és római kori telepjelenséget talált Takács Károly 2005-ben,

53096- *Kölesföldi-dűlő II.*: a római kori települési jelenségeket ugyanő találta meg, szintén 2005-ben.

Jelen hatástanulmány készítésekor a szakirodalmi és adattári ismeretek után a terepi vizsgálattal folytatódott a kutatás.

A vizsgálandó terület dél-keleti határát lábön álló kukorica határolta, ami a már ismert régészeti lelőhely egy részét is fedte. Ezért a délkeleti előterét, illetve a lelőhely keleti- délkeleti lehatárolása a vizsgálat időpontja miatt nem volt lehetséges. Később, november végére a kukorica betakarítása ugyan megtörtént, de a terület korlátozottan volt alkalmas terepbejárásra (Ebből következően a lelőhely keleti kiterjedésének vizsgálatára, a kiterjedés lehatárolására a későbbiekben még szükség lesz!) A frissen szántott terület, valamint az őszi gabonával vetett parcellák jó feltételeket biztosítottak a terület régészeti célú bejárásához. Észak felé viszont lucerna képviseli az agrokultúrát, annak bejárása lényegében teljesen lehetetlen volt. Végül a vizsgált terület tágabb környezetét tekintve az északi előterében már telekosztások és kerített telkek tették alkalmatlanná a hagyományos terepbejárást, amivel a terület kelet-északkeleti környezete régészeti érintettség tekintetében hagyományos terepbejárási módszerrel már felderíthetetlen.

A terep bejárásának alkalmával meggyőző mennyiségű kerámia és fémanyag került elő, a fentiekén túl állatcsont, területidegen kődarab és fémsalak volt még található.

A kerámia áttekintése alkalmával feltűnő volt a római kori darabok alárendelt száma, és a többi, jellemzően őskori (több korszak feltételezhetően) és feltételezhetően középkori töredékek túlnyomó többsége.

Az előkerült fémlélet ezzel ellentétben kizárólag római kori, nevezetesen 3-4. századi kisbronzokból állt a leletegyüttes, mely azonban térbeli szóródást tekintve viszonylag egy tömbben, kisebb szóródást mutat. Az érmeiken kívül egy hagymafibula töredékét is sikerült megelélni.

Érdemes még megjegyezni, hogy a lelőhely jelenlegi kiterjedésén túl, északi irányban foltokban homokkövek töredékei heverték a szánásban. Azonban mivel az a helyi alapkőzet is, illetve a közettörmelékek környezetében semminemű régészeti jelenség nem volt észlelhető, nem indokolt ezek régészeti kontextusban való elemzése.

Mindezek alapján a következő összegzést tehetjük:

A Kölesföldi-dűlő III. néven ismert és nyilvántartott régészeti lelőhely nyomait sikerült adott körülmények között a nyilvántartási helyén megtalálni, de az eddig ismertekkel megegyező korú és jellegű régészeti emlékeken felül új régészeti korszak nyomait találtunk a felvett lelőhelyhez kapcsolódva, és attól kissé északi irányban is. A lelőhely kiterjedése ennek megfelelően kicsit módosult, jellegében és korában új információ is felmerült. A módosított kiterjedést a mellékelt térképen jelöltük.

f) Védettségek

A vizsgált terület érintő régészeti lelőhely (*Kölesföldi-dűlő III.*) ex lege általános védettséget élvez.

g) Az örökségi értékek elemzése

A fentiek során áttekintett régészeti örökségi elemek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a vizsgált terület régészeti emlékeit a terület délnyugati zónája rejtje.

A jelen hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárás során a korábban rögzített területtől kissé északabbra is kerültek elő régészeti emlékek, ami persze nem jelenti a korábbi kiterjedés helytelen voltát, csupán újabb adatokat szolgáltatott a lelőhely pontos kiterjedéséhez és pontosabb kormeghatározáshoz. Ennek ismeretében a Kölesföldi-dűlő III. lelőhely kiterjedésének északi kitolását, azaz a lelőhely határának korrigálását eredményezte.

Mivel mind (kivált az őskori) kerámiák, mind a római fémek intenzitása kimondottan erősnek tekinthető a tapasztaltak alapján, egy intenzív, több korszakú, de „falusias” jellegű (épített és helyben megőrzendő struktúrák nélkül vélhetően) településkomplexum létét feltételezhetjük a nyilvántartott régészeti lelőhely módosított körvonalain belül, tehát a vizsgált terület dél-nyugati részében. Fontos megjegyezni, hogy ez nem jelenti azt, hogy a lelőhely tényleges, „de facto kiterjedése”, határai a jelenleg felvett határvonalon belül létezhet kizárólag!

A három Kölesföldi-dűlő – jelenleg még ismeretlen módon – nyilvánvalóan (térben, korszakban, jellegben) összefüggésben állnak, a Sósos-ér termékeny völgye nyújtotta kiváló életfeltételek hívták létre a lelőhely-komplexumot. A három lelőhely összefüggéseit a továbbiakban még vizsgálni kell.

h) Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggés rendszerében

A vizsgált területet érintő lelőhely (*Kölesföldi-dűlő III.*) területe jelenleg mezőgazdasági művelés alatt áll. Az intenzív talajművelésnek a lelőhelyen egyértelműen negatív hatásai vannak. Amennyiben a területen fennmarad az intenzív mezőgazdasági művelés, akkor jelentős károk keletkezhetnek a kulturális örökség elemeiben.

2. Változtatási szándékok

b) Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

Tényő déli külterületén, a Petőfi utca és a Sósos-ér (vagy Sós-ér) közötti területen, a 02/7 és 02/141 hrsz-ú ingatlanokon telekalakítást és lakóterület-fejlesztést terveznek.

3. Hatáselemzés a különböző hatásterületek kijelölésével (hatásvizsgálat és javaslatok)

d) Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

A tervezési területen található őskori és római kori, intenzív fedettségű, komplex összetételű régészeti lelőhely (*Kölesföldi-dűlő III.*) jellegéből adódóan - a helyszín bejárása alapján - nem számítunk helyben megőrzendő, épített örökségi elem előkerülésével. Nem várható továbbá nagyobb létszámú temetkezés vagy temetőrészlet előkerülése sem- bár fontos megjegyezni, hogy nem is zárható ki, valamint a múlt századi és az előtti régészeti szakirodalomból ismert tényői római kori temetkezések helyszínét nem tudjuk pillanatnyilag meghatározni, intenzív római lelőhely viszont jelenleg innen adatolt csak. Érdeemes itt közbevetni, hogy a hagymafejes fibula töredéke ebben az összefüggésben a későbbiek során még érdekes lehet.

Számítani kell viszont egy esetleges, földmunkával járó beruházás során megelőző jellegű régészeti beavatkozás elvégzésére. Ennek formája a beruházás jellege és a lelőhely viszonyának ismeretében alakítható csak ki, amit az első fokú örökségvédelmi hatóság (Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztálya) határoz meg.

Mindkettő - tehát a helyben megőrzendő régészeti emlék és az intenzív, nagy felületű temetkezés - különösen fontos, hiszen mindegyik eshetőség rendkívül megdrágítaná, és időben elhúzná a tervezett beruházást, ráadásul az előbbi (helyben megőrzendő régészeti emlék) még adott körülmények esetén meg is akadályozhatná a tervezett beruházás megvalósulását. Ezekkel tehát jelen ismeretek alapján nem számolunk.

A fenti adatok alapján a telekalakítás, illetve az ezzel összefüggő, és jelenleg az északi területre koncentráló lakóterület-fejlesztés és hozzá kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés jellegében (telekalakítás), vagy térben nem veszélyezteti a területen található régészeti emléket, a leletek elsődleges összefüggéseiben rejlő információt, illetve közvetlenül azok állapotát, így régészeti beavatkozásra jelen tervekhez nem lesz szükség.

A kulturális örökség védelmével összefüggő feladatokat jelen jogi szabályozás szerint a területileg illetékes Győri Járási Hivatal látja el. A Hivatal a benyújtott hatástanulmány, illetve a vonatkozó műszaki tervdokumentációk ismerete alapján fogja kialakítani az állásfoglalását arra vonatkozóan, hogy milyen régészeti feladatellátásra lesz szükség.

Meg kell végül jegyezni egy speciális eljárási körülményt is. Amennyiben egy esetleges beruházás a Kötv. 7. § (20) alapján nagyberuházásnak minősül, abban az esetben minden körülmények között előzetes régészeti dokumentációt kell készíteni a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ által, s azt azon első hatóság eljárás megindításáig el kell juttatni a Győri Járási Hivatal örökségvédelmi hatóságának, amiben az első fokú örökségvédelmi hatóság szakhatóságként vagy szakkérdést vizsgálóként részt vesz (Korm. rendelet 22. §(6)). Ezt az eljárásrendet szabályozza: Kötv.23/B,C,D.§, 39/2015. Korm. rendelet 19-25. §.

j) Folyamatok iránya, visszafordíthatósága

A vizsgált terület közelében található régészeti lelőhelyen jelenleg károsan ható folyamat az intenzív talajművelés, elsősorban a mélyszántás következtében állandósult bolygatás. Amennyiben a lelőhely területén fennmarad az eddig folytatott művelési gyakorlat, akkor mindez a régészeti jelenségek lassú pusztulásához vezet. A művelési mód megváltoztatásával a káros folyamatok megállíthatók lennének.

k) Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A jogszabályok nem írnak elő kárenyhítési vagy ellentételezési kötelezettséget arra az esetre, ha egy terület tulajdonosát vagy bérlőjét az előírások vagy a jogszabályból eredő kötelezettségei miatt hátrányok érik. Ugyanakkor semmi nem zárja ki a kárpótlás lehetőségét, ez minden esetben az érintett felek megegyezésétől függ. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az esetleges megelőző vagy próbafeltárások folyamán a beruházók számára költségcsökkentő tényező lehet a gépi, illetve gyalog munkaerő biztosítása.

4. Összefoglaló

Tényő déli külterületén, a Petőfi utca és a Sósos-ér (vagy Sós-ér) közötti területen, a 02/7 és 02/141 hrsz-ú ingatlanokon telekalakítást és lakóterület-fejlesztést terveznek. A területet érinti a Kölesföldi-dűlő III. nevű nyilvántartott régészeti lelőhely.

A vizsgált terület, illetve az azon végzett telekalakítási eljárások régészeti érintettsége okán örökségvédelmi hatástanulmány tárgyát képezte. A telekalakítás, illetve az ezzel összefüggő, és jelenleg az északi területre koncentráló lakóterület-fejlesztés és hozzá kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés jellegében (telekalakítás), vagy térben nem veszélyezteti a területen található régészeti emléket, a leletek elsődleges összefüggéseiben rejlő információt, illetve közvetlenül azok állapotát, így régészeti beavatkozásra jelen tervekhez nem lesz szükség.

A célterület dél-délnyugati végében lévő intenzív, több korszakot magába foglaló régészeti lelőhelyen minden földmunkával járó beruházás a lelőhely állapotában visszafordíthatatlan változást okoz, ezért a beruházások során az örökségvédelmi hatóság engedélye és előírásai szerint lehet csak eljárni.

5. Nyilatkozat

Alulírott, **Takács Károly**, régész, nyilatkozom, hogy a 395/2012. (XII. 20.) Kormányrendelet 3. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti előírásnak megfelelően szerepelek az adott örökségvédelmi szakterületre vonatkozó szakértői névjegyzékben.

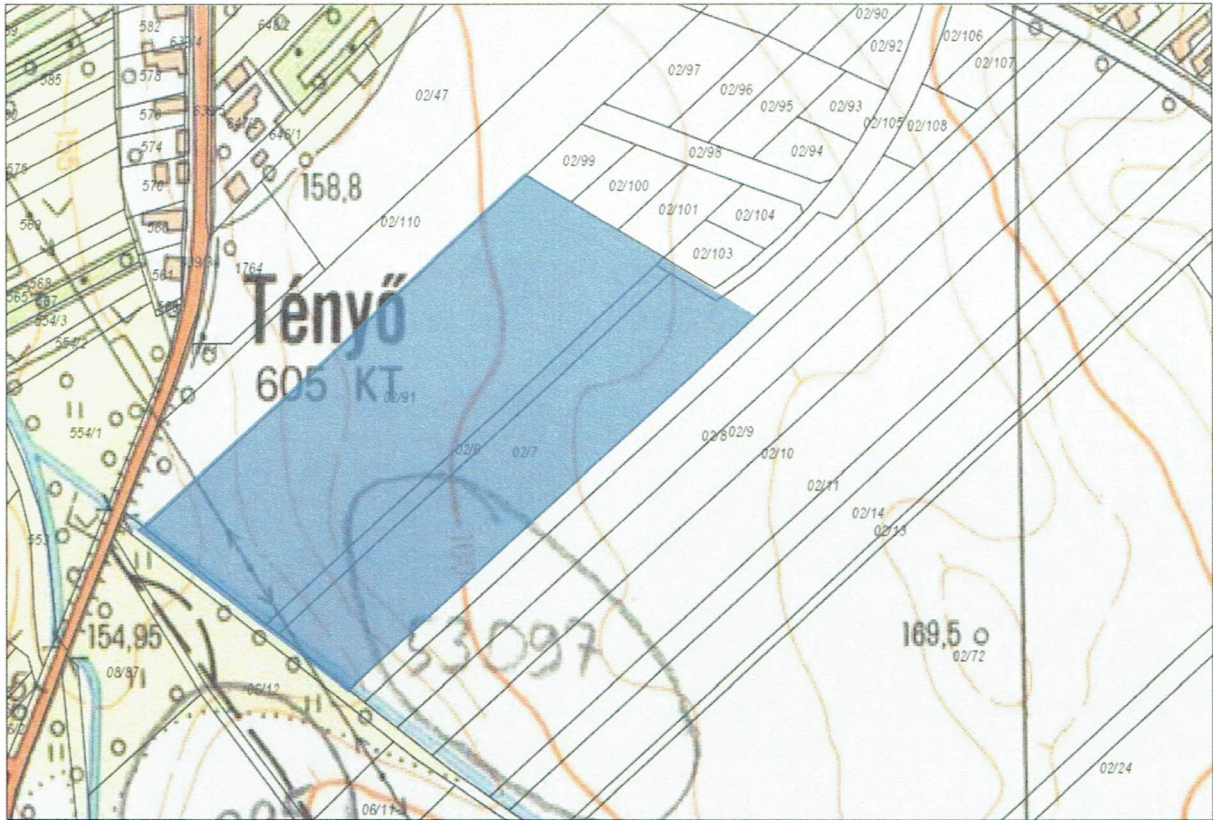
Régész diploma száma: 1510/2000 (ELTE-BTK).
Szakértői engedély regisztrációs száma: R4XH98
Nyilvántartásba vétel sorszáma: 17/2011

Az általam ellenjegyzett örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Győr, 2016. november 30.

/Takács Károly/

Mellékletek:

A vizsgált terület elhelyezkedése topográfiai térképen

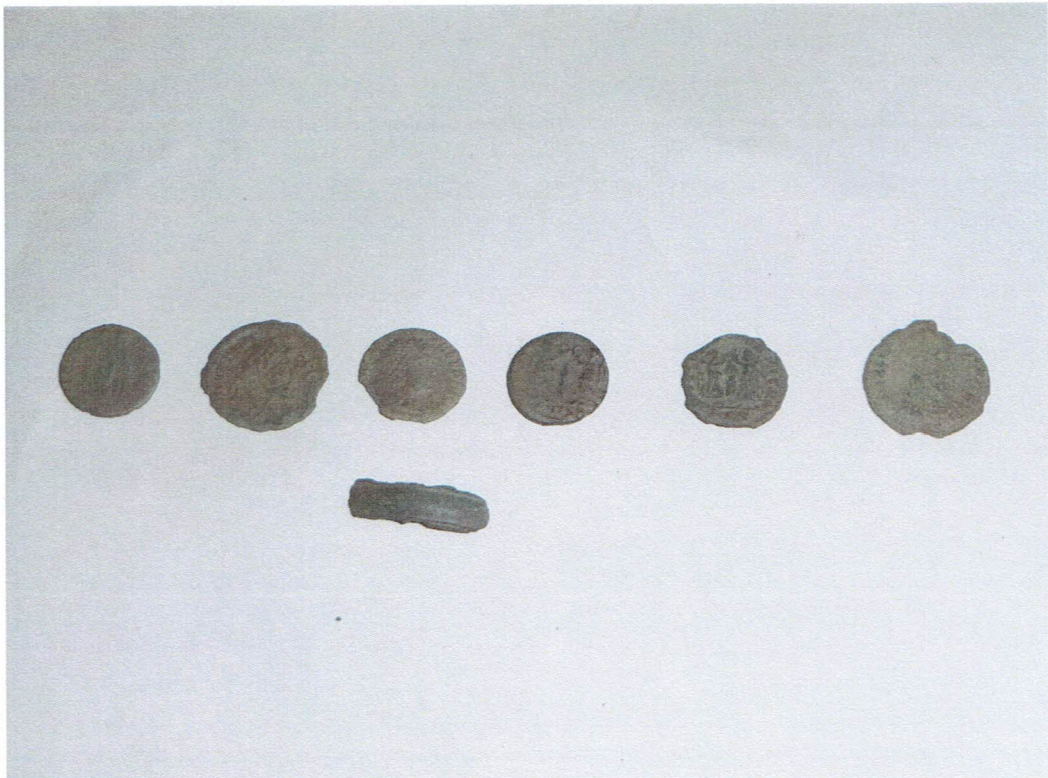
Kenderföldi-dűlő III. lelőhely, megnövelt kiterjedéssel

A terepbejárás során előkerült kerámiatöredékek

A terepbejárás során előkerült cserepek és salak

A terepbejárás során talált fémtárgyak

A vizsgált terület keletről tekintve

A lelőhely északról, a lucernástól

A homokkőfoltok egyike

A lelőhelyet rejtő dombhát